

Broedende Spreeuwen op Papendal in 2019: weinig, maar wel vroeg en veel tweede broedsels

Sinds het *Jaar van de Spreeuw* (2014) worden de broedprestaties van deze soort gevolgd in nestkasten op het terrein van de Edese Golf Club Papendal. Hoe deden ze het dit jaar, dat zo droog en warm was, en komt dat overeen met berichten van elders?

Weinig eerste nesten

In de afgelopen vijf jaar waren er jaarlijks meestal 35-42 kasten bezet in de eerste legperiode, op een totaal van 50-75 beschikbare nestkasten. Uitzondering vormde 2017, toen het aantal bleef steken op 31. In 2019 waren 26 nestkasten bezet, opvallend weinig dus. De eerste eileg vond vrijwel unaniem plaats in de eerste tien dagen van april, wat tamelijk vroeg is (figuur 1). Gemiddeld zijn per succesvol nest 4,8 jongen aangetroffen. Dit is hoger dan de voorgaande twee jaar (3,7 en 3,5) en vergelijkbaar met de eerste drie jaar (4,6-5,0).

Tweede broedsels

Het vaststellen van tweede broedsels is niet eenvoudig. In het onderzoeksgebied worden alleen de jonge vogels geringd, met een aluminium ring van het Vogeltrekstation. We weten dus niet met zekerheid of het dezelfde adulte vogels, van dezelfde nestkast, zijn die na een eerste leg beginnen aan een tweede leg. Gezien de timing van de tweede broedgolf is dat wel aannemelijk. Dit jaar zijn in 16 nestkasten eieren of jongen vastgesteld, wat relatief veel is (figuur 1). De eileg vond plaats tussen eind april en eind mei, met een piek in de tweede helft van mei. Het aantal uitgevlogen jongen per succesvol nest bedroeg 3,5 (of lager, niet elke nestkast kreeg een nacontrole).

Jaarlijkse variatie?

Tot 2014 was er weinig bekend over de omvang van de tweede broedgolf, met andere woorden welk aandeel van de populatie een tweede legsel had. Op basis van beschikbare nestkaarten werd dit aandeel laag ingeschat, 4-9% in 2010-12, maar hoog in 2014 en 2018 (figuur 1).

Tussen het jaar met de vroegste start van de eerste broedgolf (2014) en dat met de laatste (2015) zit elf dagen verschil. Hoe hoger de gemiddelde temperatuur in maart en april, hoe vroeger het legbegin en hoe groter de kans op een omvangrijke tweede broedgolf. Verrassend genoeg lijkt de hoeveelheid neerslag in deze maanden – de soort foerageert tenslotte vooral op bodemdieren – minder van belang te zijn, althans in de beschreven situatie.

Andere locaties?

Ook in andere gebieden worden Spreeuwen in nestkasten gevolgd. In Lage Mierde (NB) was het aandeel tweede broedsels vergelijkbaar met Papendal, maar bij Breda was het lager. In Eastermar (Fr) was de bezetting, net als op Papendal, zeer matig; zelfs de laagste sinds 2000! Het aandeel tweede legsel was er iets hoger dan op Papendal. Ook Culemborg (Ut) meldde een iets lagere bezetting van aan huizen broedende Spreeuwen. In Aldeboarn (Fr) waren zingende Spreeuwen al vroeg aanwezig door het zachte weer, maar gingen ze niet over tot broeden.

Najaarszang

Buiten dit kader valt de melding van twee zingende Spreeuwen (in winterkleed) in augustus in Culemborg, beide bij een nestholte. De terugkeer in het najaar van Spreeuwen op broedplaatsen en het paarsgewijs en solitair overnachten buiten de broedtijd is onder andere door Rob Bijlsma beschreven in het tijdschrift *Drentse Vogels* (zie soortpagina Spreeuw op sovon.nl).

Nestkaarten gevraagd

Afgelopen voorjaar is door diverse nestonderzoekers de nieuwe app *AviNest* gebruikt. Het is een eenvoudige en gebruikersvriendelijke invoer, maar verbeteringen zijn altijd mogelijk. Geef tips voor aanpassingen door aan Jeroen Nienhuis. Extra nestkaarten zijn welkom uit het hele land, maar in het bij-

Jonge Spreeuw met beginnende rui naar volwassen klee, 15 juli 2010.

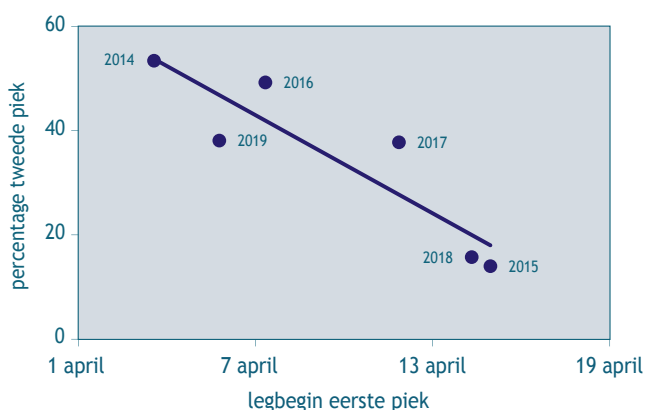
Foto: Luc Hoogenstein

zonder uit Laag-Nederland. Het merendeel van de ingestuurde kaarten komt van de zandgronden, maar de hoogste dichten zitten juist in het noorden en westen (vogel-atlas.nl).

Dank

Jan Wouters, Eric Corssmit, Gerben de Vries, Romke Kleefstra en Jouke Altenburg worden bedankt voor het delen van resultaten. Leden van de Edese Golfclub Papendal assisteerden bij de nestcontroles. Jeroen Nienhuis was behulpzaam bij de uitwerking van de data.

● Jan Schoppers

Figuur 1. Spreeuw op EGC Papendal. Legbegin tijdens de eerste broedgolf en het aandeel dat ook aan de tweede broedgolf deelneemt.